

Moeten gepensioneerden nu AOW-premie gaan betalen of niet?

Door Erik de Gier

Uit de onlangs verschenen notitie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de inkomenspositie van 65-plussers kan niet zomaar geconcludeerd worden dat ouderen moeten gaan meebetalen aan de AOW.

Een nieuw werkdocument van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de toekomstige inkomenspositie van ouderen baarde onlangs nogal wat opzien in de landelijke pers. Als gevolg van te verwachten verdere inkomensstijging en stijging van vermogens van ouderen in de komende decennia worden de ouderen rijker in vergelijking met jongere generaties. Reden genoeg voor velen om opnieuw te pleiten voor snelle invoering van een AOW-premieplicht voor gepensioneerden. Wie de cijfers in het rapport wat nauwkeuriger bestudeert, komt echter al gauw tot een genuanceerdere opvatting. Het blijkt dat vooral de middengroepen met stabiele banen profiteren van de inkomensgroei. In het geval van de laagste, maar ook de hoogste inkomensgroepen blijkt dat niet of in veel mindere mate het geval te zijn. Het effect daarvan is verkleining van de inkomensverschillen tussen ouderen in de middengroepen en de hoogste inkomensgroepen en tegelijkertijd een vergroting van de inkomensverschillen tussen de middengroepen en de laagste inkomens. In het laatste geval zijn de oorzaken van het achterblijven voornamelijk gelegen in onvoldoende opbouwjaren voor een volledige AOW en in minder opbouw van aanvullende tweedepijlerpensioenen.

Er zijn overigens nogal wat factoren en invloeden die tegen elkaar inwerken en die per saldo een tamelijk diffuus beeld achterlaten ten aanzien van de toekomstige inkomensontwik-

keling van ouderen. In de eerste plaats is er sprake van een aantal onzekere ontwikkelingen die tot andere uitkomsten kunnen leiden. Dit zijn onder andere demografische ontwikkelingen, veranderingen in de huishoudvorming, ontwikkelingen ten aanzien van de arbeidsparticipatie, loon- en renteontwikkelingen, beleggingsresultaten van ingelegde pensioengelden, indexering van pensioenen en veranderingen in het inkomensbeleid. Daarnaast is er naast het motief van toegenomen rijkdom ook het motief van afbrokkelende solidariteit tussen de generaties (jong versus oud) om ouderen te laten meebetalen aan de AOW. Dit laatste motief wordt in het rapport voor een belangrijk deel ontkracht door het afnemende geprognosticeerde aandeel dat ouderen gemiddeld per huishouden ontvangen aan overdrachten van de jongere generaties. Dit neemt tussen 2006 en 2030 af van 52% tot 38%.

In de derde plaats is de hoogte van de franchise van betekenis, dat wil zeggen dat deel van het inkomen waarover geen aanvullend pensioen wordt opgebouwd. Traditioneel was dit gekoppeld aan de hoogte van de AOW-uitkering voor een alleenstaande waardoor vooral samenwonende tweeverdieners met betere inkomens pensioenverlies lijden omdat zij een lagere AOW-uitkering ontvangen (50% in plaats van 70%). Aan de andere kant wordt de koppeling van de franchise aan de AOW steeds vaker losgelaten en wordt de franchise verlaagd om tot een hogere pensioenopbouw te komen. Ook daar profiteren lagere inkomens weer meer van dan hogere inkomens.

In de vierde plaats is er een toename van 'defined contribution'-regelingen die in de plaats komen van 'defined benefit'-regelingen. De eerste zijn afhankelijk van het rendement op belegd vermogen en de tweede garanderen een vaste pensioenuitkering. Ten slotte is er de onzekerheid over wel of

niet indexeren van aanvullende pensioenen. Het niet toepassen van de indexering leidt tot lagere pensioenuitkeringen.

Samenvattend is er sprake van een aantal onzekere externe ontwikkelingen en een aantal interne technische ontwikkelingen ten aanzien van pensioenen die nopen tot enige voorzichtigheid ten aanzien van al te snelle conclusies over invoering van een premieplicht voor AOW'ers. Eigenlijk is er maar één harde reden te bedenken voor een eventuele invoering van een premieplicht voor AOW'ers

en dat is de toekomstige krimp van de beroepsbevolking in relatie tot de blijvende groei van het aantal 65-plussers. Deze reden heeft echter weinig van doen met de toegenomen welvaart van gepensioneerden, maar des te meer met het vereiste evenwicht tussen betalers en ontvangers in het geval van sociale verzekeringen.

De auteur is directeur van het ITS en hoogleraar Comparatief arbeidsmarktbeleid aan de Radboud Universiteit

